

Sygn. akt VI U 3264/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2015 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołań: (...) Spółdzielni Usługowej Zakładu Pracy (...) w B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 27 września 2013 r., numer (...)

w sprawie: (...) Spółdzielni Usługowej Zakładu Pracy (...) w B.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

z udziałem osób zainteresowanych: H. G., S. B., T. B., H. C., L. D., M. N., W. S. (1) i J. T.

o podstawę wymiaru składek

oddala odwołania.

Na oryginalnie właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 3264/13

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 27 września 2013 roku: Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3, art. 18 ust. 3, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 81 ust. 1 i 6 oraz art. 85 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych ustalił, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, ubezpieczenie wypadkowe i ubezpieczenie zdrowotne za zainteresowanych: H. G., S. B., T. B., H. C., L. D., M. N., W. S. (1) i J. T. z tytułu wykonywania prac na podstawie umów zlecenia na rzecz płatnika składek (...) Spółdzielni Usługowej Zakład Pracy (...) w B. stanowią kwoty wskazane w decyzjach z dnia 27 września 2013 roku.

W uzasadnieniu wydanych decyzji organ rentowy wskazał, iż w wyniku kontroli przeprowadzonej u płatnika składek ustalono, iż spółdzielnia zawierała z w/w zainteresowanymi dwa typy umów zlecenia dotyczące utrzymania porządku i ochrony obiektów. Umowy były zawierane na ten sam okres. Z tytułu umowy zlecenia dotyczącej ochrony obiektów wynagrodzenie było ustalone w stawce godzinowej, w przypadku zaś umów w zakresie sprzątnięcia wynagrodzenie określone było kwotowo. Płatnik składek deklarował składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe od umowy zlecenia na utrzymanie porządku, z której przychód był niższy od przychodu uzyskiwanego z drugiej umowy.

Od tej drugiej umowy deklarowano zaś jedynie składki na ubezpieczenie zdrowotne. W ocenie organu rentowego zawieranie dwóch umów zlecenia na wykonywanie czynności wzajemnie powiązanych miało na celu wyłącznie deklarowanie składek na ubezpieczenia społeczne tylko od części przychodu uzyskanego przez zainteresowanych, a tym samym miało na celu obejście prawa. Organ wskazał, że przychód uzyskiwany z tytułu wykonywania zawartych dwóch umów zlecenia należało potraktować jako przychód z tytułu wykonywania jednej umowy zlecenia.

Odwołanie od powyższych decyzji złożył płatnik składek (...) Spółdzielnia Usługowa Zakład Pracy (...) w B. wnosząc o uchylenie zaskarżonych decyzji, ewentualnie o zwrócenie, na zasadzie art. 467 § 4 k.p.c, akt sprawy organowi rentowemu w celu uzupełnienia materiału sprawy. W uzasadnieniu odwołań skarżący wskazał, iż chybiona jest konstatacja organu rentowego, jakoby zawierane przez powoda umowy nie spełniały wymogów wynikających z przepisów kodeksu cywilnego, w szczególności art. 627 k.c. i następne, gdyż roszczenie o wypłatę umówionego wynagrodzenia powstawało dopiero z chwilą doprowadzenia danej przestrzeni do stanu czystości lub wykonania innej określonej w umowie czynności i osiągnięcia celu. W przypadku omawianych umów istniała możliwość obiektywnego zweryfikowania, czy został osiągnięty umówiony przez strony rezultat, to jest czy określone przestrzenie są czyste – świadczenie zostało wykonane i należy się wynagrodzenie, czy też przestrzenie nie są czyste- świadczenie przyjmującego zamówienie nie zostało spełnione i nie należy się mu wynagrodzenie. W ocenie płatnika składek istotnym jest fakt, że umowy o dzieło były zawierane z przyjmującymi zamówienie na doprowadzenie do czystości określonej przestrzeni w miejscach, w której płatnik później świadczył usługi bieżącego utrzymania czystości, które to usługi były wykonywane przez inne osoby, współpracujące z płatnikiem na innej podstawie prawnej innej niż umowa o dzieło, zwykle na podstawie umowy o pracę. Płatnik składek przed podjęciem regularnego sprzątnia w przypadku niektórych klientów wykonywał zadania doprowadzenia miejsc przyszłego świadczenia regularnych usług utrzymania czystości do stanu czystości. Według woli klientów płatnika takie doczyszczanie miało na celu doprowadzenie do porządku przestrzeni uprzednio regularnie sprzątniętych przez inne podmioty świadczące usługi tego rodzaju w sytuacji, gdy następowała przerwa w świadczeniu usług regularnego utrzymania czystości, co skutkowało znaczącym zabrudzeniem danej przestrzeni, albo w sytuacji, gdy podmiot wcześniej wykonujący usługi regularnego utrzymywania czystości nieprawidłowo wykonywał te czynności, co pociągało za sobą nagromadzenie zabrudzenia. Na umowę o dzieło, wskazuje także wyrok wydany przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu z dnia 6 grudnia 2012 roku (III AUa 746/12). Dalej odwołujący wskazał, iż nie zawierał żadnej z umów zlecenia tylko po to, aby powstał drugi tytuł objęcia danego zleceniobiorcy ubezpieczeniem społecznym, przy czym nie posiada wiedzy, aby którykolwiek ze zleceniobiorców zawarł umowę zlecenia po to, by stworzyć drugi tytuł do ubezpieczenia. Wskazał, że jeżeli umowy miałyby być nieważne z uwagi na ich ukierunkowanie na obejście ustawy lub sprzeczność z zasadami współżycia społecznego, to nie mogłyby stanowić podstawy do objęcia zleceniobiorców obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym. W konsekwencji decyzja stwierdzająca nieważność czynności prawnej w postaci zawarcia umowy danego charakteru nie może jednocześnie przekwalifikować jej według własnego uznania na inną umowę tak, by osiągnąć cel w postaci powstania obowiązku ubezpieczeniowego. Zdaniem odwołującego nie występują żadne okoliczności, które mogłyby stanowić podstawę do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne w innej wysokości, niż zadeklarował to powód. W związku z tym chybione są wnioski protokołu kontroli, jakoby zaistniała różnica w deklarowaniu składek.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonych decyzjach.

Sprawy z odwołań płatnika składek zostały przekazane do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą sygn. akt VI U 3264/13.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

(...) Spółdzielnia Usługowa Zakład Pracy (...) w B. prowadzi działalność gospodarczą m.in. w zakresie działalności ochroniarskiej oraz sprzątnia budynków i obiektów przemysłowych. W spornym okresie płatnik składek zawierał z zainteresowanymi jednocześnie dwie umowy zlecenia na ten sam okres, jedna na świadczenie usług ochrony, druga na utrzymanie porządku. Z tytułu umów zlecenia dotyczących ochrony obiektów wynagrodzenie ustalane

było w stawce godzinowej, zaś umowy dotyczące utrzymywania porządku przewidywały wynagrodzenie w wysokości ustalonej kwotowo. Płatnik składek deklarował składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe od umowy zlecenia na utrzymanie porządku, której przychód był niższy od przychodu uzyskanego z drugiej umowy. Od drugiej umowy deklarowano wyłącznie składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Dowód: zeznania świadka J. G. zapis AV k. 373, odpis KRS k. 380-381, akta kontroli ZUS w aktach sprawy

W dniu 4 lipca 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym **S. B.** umowę zlecenia w przedmiocie utrzymywania porządku w miejscu świadczenia usługi wskazanym przez zleceniodawcę. Strony wskazały okres obowiązywania umowy od dnia 4 lipca 2012 r. do 30 września 2012 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 30 zł brutto miesięcznie.

W dniu 5 lipca 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym S. B. umowę zlecenia w przedmiocie ochrony obiektów wskazanych przez zleceniodawcę, polegającej m.in. na obserwacji i obchodzie terenu obiektu, monitorowaniu ruchu osobowego i towarowego, nie wpuszczaniu na chroniony obiekt osób nieuprawnionych. Strony wskazały okres obowiązywania umowy od dnia 5 lipca 2012 r. do 30 września 2012 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 5,78 zł brutto za godzinę pracy.

Dowód: umowy zlecenia k. 25 akt sprawy sygn. akt VI U 3691/13 w aktach niniejszej sprawy

W dniu 1 stycznia 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym **T. B.** umowę zlecenia w przedmiocie utrzymywania porządku w miejscu świadczenia usługi wskazanym przez zleceniodawcę. Umowa została zawarta na okres od dnia 5 stycznia 2012 r. do 31 marca 2012 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 30 zł brutto miesięcznie. W dniu 1 kwietnia 2012 r. strony zawarły analogiczną umowę. Umowa została zawarta od dnia 1 kwietnia 2012 r. do 30 września 2012, zaś wynagrodzenie ustalono na kwotę 30 zł brutto miesięcznie.

W dniu 5 stycznia 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym T. B. umowę zlecenia w przedmiocie ochrony obiektów wskazanych przez zleceniodawcę, polegającej m.in. na obserwacji i obchodzie terenu obiektu, monitorowaniu ruchu osobowego i towarowego, nie wpuszczaniu na chroniony obiekt osób nieuprawnionych. Strony wskazały okres obowiązywania umowy od dnia 5 stycznia 2012 r. do 31 marca 2012 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 5,78 zł brutto za godzinę pracy. W dniu 1 kwietnia 2012 r. strony zawarły analogiczną umowę. Umowa została zawarta od dnia 1 kwietnia 2012 r. do 30 września 2012 r.

Zainteresowany czynności z zakresu ochrony świadczył na terenie obiektów O. N. w O.: kontrolował ruch samochodowy i osobowy, dokonywał obchodu obiektu, kontrolował wychodzących pracowników. Pracował w systemie zmianowym. Co miesiąc otrzymywał jedno wynagrodzenie. Nie wykonywał żadnych czynności porządkowych ani sprzątających. Nikt nie dostarczał mu środków czystości ani materiałów do sprzątania. Sprzątaniem na chronionym obiekcie zajmowała się osoba specjalnie do tego zatrudniona. Pracownicy ochrony nie mogli w ogóle wykonywać czynności porządkowych.

Dowód: umowy zlecenia k. 25 w aktach sygn. akt VI U 3941/13 w aktach niniejszej sprawy; zeznania zainteresowanego T. B. k. 292v

W dniu 7 grudnia 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym **H. C.** umowę zlecenia w przedmiocie utrzymywania porządku w miejscu świadczenia usługi wskazanym przez zleceniodawcę. Umowa została zawarta na okres od dnia 7 grudnia 2012 r. do 31 marca 2013 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 30 zł brutto miesięcznie.

W dniu 8 grudnia 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym H. C. umowę zlecenia w przedmiocie ochrony obiektów wskazanych przez zleceniodawcę, polegającej m.in. na obserwacji i obchodzie terenu obiektu, monitorowaniu ruchu osobowego i towarowego, nie wpuszczaniu na chroniony obiekt osób nieuprawnionych. Strony

wskazały okres obowiązywania umowy od dnia 8 grudnia 2012 r. do 31 marca 2013 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 5,78 zł brutto za godzinę pracy.

Zainteresowany powyższe umowy podpisał w jednym dniu. W chwili podpisywania umów miejsca do wypełnienia danymi były puste i zostały wypełnione po podpisaniu umów. Czynności z zakresu ochrony świadczył na terenie obiektów O. N. w O.: kontrolował tiry, dokonywał odpraw osób, patrolował teren. Nie wykonywał żadnych czynności porządkowych. Pracował w systemie zmianowym. Co miesiąc otrzymywał jedno wynagrodzenie. Nikt nie dostarczał mu środków czystości ani materiałów do sprzątnięcia. Sprzątnięciem na chronionym obiekcie zajmowała się osoba specjalnie do tego zatrudniona.

Dowód: umowy zlecenia k. 25 w aktach sygn. akt VI U 4156/13 w aktach niniejszej sprawy; zeznania zainteresowanego H. C. k. 226-226v

W dniu 22 lipca 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym **L. D.** umowę zlecenia w przedmiocie utrzymywania porządku w miejscu świadczenia usługi wskazanym przez zleceniodawcę. Umowa została zawarta na okres od dnia 22 lipca 2012 r. do 30 września 2012 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 30 zł brutto miesięcznie.

W dniu 23 lipca 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym **L. D.** umowę zlecenia w przedmiocie ochrony obiektów wskazanych przez zleceniodawcę, polegającej m.in. na obserwacji i obchodzie terenu obiektu, monitorowaniu ruchu osobowego i towarowego, nie wpuszczaniu na chroniony obiekt osób nieuprawnionych. Strony wskazały okres obowiązywania umowy od dnia 23 lipca 2012 r. do 30 września 2012 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 5,78 zł brutto za godzinę pracy.

Dowód: umowy zlecenia k. 25 w aktach sygn. akt VI U 4024/13 w aktach niniejszej sprawy

W dniu 13 lipca 2011 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym **M. N.** umowę zlecenia w przedmiocie utrzymywania porządku w miejscu świadczenia usługi wskazanym przez zleceniodawcę. Umowa została zawarta na okres od dnia 13 lipca 2011 r. do 30 września 2011 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 30 zł brutto miesięcznie. W dniu 1 grudnia 2011 r. strony zawarły analogiczną umowę. Umowa została zawarta od dnia 1 grudnia 2011 r. do 29 lutego 2012 r.

W dniu 13 lipca 2011 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym **M. N.** umowę zlecenia w przedmiocie ochrony obiektów wskazanych przez zleceniodawcę, polegającej m.in. na obserwacji i obchodzie terenu obiektu, monitorowaniu ruchu osobowego i towarowego, nie wpuszczaniu na chroniony obiekt osób nieuprawnionych. Strony wskazały okres obowiązywania umowy od dnia 13 lipca 2011 r. do 30 września 2011. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 5,78 zł brutto za godzinę pracy. W dniu 1 grudnia 2011 r. strony zawarły analogiczną umowę. Umowa została zawarta od dnia 1 grudnia 2011 r. do 29 lutego 2012 r.

Zainteresowany czynności z zakresu ochrony świadczył na terenie obiektów O. N. w O.: kontrolował ruch samochodowy i osobowy, dokonywał obchodu obiektu, kontrolował wychodzących pracowników. Pracował w systemie zmianowym. Co miesiąc otrzymywał jedno wynagrodzenie. Nie wykonywał żadnych czynności porządkowych ani sprzątających. Nikt nie dostarczał mu środków czystości ani materiałów do sprzątnięcia. Sprzątnięciem na chronionym obiekcie zajmowała się osoba specjalnie do tego zatrudniona. Pracownicy ochrony nie mogli w ogóle wykonywać czynności porządkowych.

Dowód: umowy zlecenia k. 25 w aktach sygn. akt VI U 3687/13 w aktach niniejszej sprawy; zeznania zainteresowanego M. N. k. 293

W dniu 1 grudnia 2011 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym **W. S. (2)** umowę zlecenia w przedmiocie utrzymywania porządku w miejscu świadczenia usługi wskazanym przez zleceniodawcę. Umowa została zawarta na okres od dnia 1 grudnia 2011 r. do 29 lutego 2012 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 30 zł brutto

miesięcznie. W dniu 1 kwietnia 2012 r. oraz w dniu 1 października 2012 r. strony zawarły analogiczne umowy na okresy 1 marca 2012 r. do 30 września 2012 r. od 1 października 2012 r. do 31 grudnia 2012 r.

W dniu 1 grudnia 2011 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym W. S. (2) umowę zlecenia w przedmiocie ochrony obiektów wskazanych przez zleceniodawcę, polegającej m.in. na obserwacji i obchodzie terenu obiektu, monitorowaniu ruchu osobowego i towarowego, nie wpuszczaniu na chroniony obiekt osób nieuprawnionych. Strony wskazały okres obowiązywania umowy od dnia 1 grudnia 2011 r. do 29 lutego 2012. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 5,78 zł brutto za godzinę pracy. W dniu 1 marca 2012 r. oraz w dniu 1 października 2012 r. strony zawarły analogiczne umowy na okresy od 1 marca 2012 r. do 30 września 2012 r. od 1 października 2012 r. do 31 grudnia 2012 r.

Zainteresowany czynności z zakresu ochrony świadczył na terenie obiektów O. N. w O.: kontrolował ruch samochodowy i osobowy, dokonywał obchodu obiektu, kontrolował wychodzących pracowników. Pracował w systemie zmianowym. Co miesiąc otrzymywał jedno wynagrodzenie. Nie wykonywał żadnych czynności porządkowych ani sprzątających. Nikt nie dostarczał mu środków czystości ani materiałów do sprzątania. Sprzątaniem na chronionym obiekcie zajmowała się osoba specjalnie do tego zatrudniona. Pracownicy ochrony nie mogli w ogóle wykonywać czynności porządkowych.

Dowód: umowy zlecenia k. 25 w aktach sygn. akt VI U 3858/13 w aktach niniejszej sprawy; zeznania zainteresowanego W. S. (1) k. 293

W dniu 1 października 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym J. T. umowę zlecenia w przedmiocie utrzymywania porządku w miejscu świadczenia usługi wskazanym przez zleceniodawcę. Umowa została zawarta na okres od dnia 1 października 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 30 zł brutto miesięcznie.

W dniu 2 października 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym J. T. umowę zlecenia w przedmiocie ochrony obiektów wskazanych przez zleceniodawcę, polegającej m.in. na obserwacji i obchodzie terenu obiektu, monitorowaniu ruchu osobowego i towarowego, nie wpuszczaniu na chroniony obiekt osób nieuprawnionych. Strony wskazały okres obowiązywania umowy od dnia 2 października 2012 r. do 31 grudnia 2012. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 5,78 zł brutto za godzinę pracy.

Zainteresowany czynności z zakresu ochrony świadczył na terenie obiektów O. N. w O.: kontrolował ruch samochodowy i osobowy, dokonywał obchodu obiektu, kontrolował wychodzących pracowników. Pracował w systemie zmianowym. Co miesiąc otrzymywał jedno wynagrodzenie. Nie wykonywał żadnych czynności porządkowych ani sprzątających. Nikt nie dostarczał mu środków czystości ani materiałów do sprzątania. Sprzątaniem na chronionym obiekcie zajmowała się osoba specjalnie do tego zatrudniona. Pracownicy ochrony nie mogli w ogóle wykonywać czynności porządkowych.

Dowód: umowy zlecenia k. 25 w aktach sygn. akt VI U 3563/13 w aktach niniejszej sprawy; zeznania zainteresowanego J. T. k. 293

W dniu 6 października 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowaną H. G. umowę zlecenia w przedmiocie utrzymywania porządku w miejscu świadczenia usługi wskazanym przez zleceniodawcę. Umowa została zawarta na okres od dnia 6 października 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 30 zł brutto miesięcznie.

W dniu 7 października 2012 r. płatnik składek zawarł z zainteresowaną H. G. umowę zlecenia w przedmiocie ochrony obiektów wskazanych przez zleceniodawcę, polegającej m.in. na obserwacji i obchodzie terenu obiektu, monitorowaniu ruchu osobowego i towarowego, nie wpuszczaniu na chroniony obiekt osób nieuprawnionych. Strony wskazały okres obowiązywania umowy od dnia 7 października 2012 r. do 31 grudnia 2012. Wynagrodzenie z tytułu umowy ustalono na kwotę 5,78 zł brutto za godzinę pracy.

Zainteresowana czynności z zakresu ochrony świadczyła na terenie obiektów O. N. w O.: kontrolowała ruch samochodowy i osobowy, dokonywała obchodu obiektu, kontrolowała wychodzących pracowników. Pracowała w systemie zmianowym. Co miesiąc otrzymywała jedno wynagrodzenie. Nie wykonywała żadnych czynności porządkowych ani sprzątających. Nikt nie dostarczał jej środków czystości ani materiałów do sprzątania. Sprzątaniem na chronionym obiekcie zajmowała się osoba specjalnie do tego zatrudniona. Pracownicy ochrony nie mogli w ogóle wykonywać czynności porządkowych.

Dowód: umowy zlecenia k. 25, zeznania zainteresowanej H. G. k. 292-292v,

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przenosząc ustalony w sprawie stan faktyczny na grunt przepisów prawa stwierdzić należy, że odwołania płatnika składek nie zasługiwały na uwzględnienie.

Powyżej przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zeznania złożone przez zainteresowanych i zeznania świadka J. G., jak również przedłożone do akt sprawy dokumenty dotyczące zawierania umów z zainteresowanymi, w tym oryginały umów cywilnoprawnych oraz protokół z kontroli przeprowadzonej przez organ rentowy. Sąd uznał zeznania złożone przez zainteresowanych na okoliczność zawieranych z powodową spółdzielnią umów i wykonywanych czynności za wiarygodne. Zeznania zainteresowanych były logiczne i spójne, wzajemnie się dopełniały, nadto podane przez nich okoliczności znalazły potwierdzenie w przedłożonych do akt sprawy dokumentach w postaci kopii zawieranych z nimi umów.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka J. G. w zakresie, w jakim zeznał on, że zainteresowani na podstawie z każdej umowy zlecenia wykonywali odrębne czynności przewidziane w każdej z tych umów, tj. czynności z zakresu ochrony i czynności z zakresu świadczenia usług porządkowych, zaś środki czystości dostarczał im płatnik składek. Powyższemu przeczy pozostały zebrany w sprawie materiał dowodowy, w szczególności zeznania przesłuchanych w sprawie zainteresowanych, którzy zgodnie wskazali, że nie wykonywali żadnych czynności porządkowych ani nie otrzymywali od płatnika składek żadnych środków i materiałów do sprzątania.

Z uwagi na niestawiennictwo zainteresowanych S. B. i L. D., pomimo ich wielokrotnego wzywiania, Sąd pominął dowód z przesłuchania powyższych zainteresowanych na zasadzie art. 302 § 1 k.p.c. Zdaniem Sądu dla rozstrzygnięcia sprawy z odwołań płatnika składek wystarczające było przeprowadzenie dowodu z przesłuchania pozostałych zainteresowanych oraz dowód z dokumentów w postaci umów zawartych z zainteresowanymi. Na podstawie tak zebranego materiału dowodowego Sąd ustalił fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Jak stanowi art. 6 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.; dalej „ustawa o s.u.s.”) ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi zleceniobiorcami, oraz osobami z nimi współpracującymi.

Zgodnie natomiast z art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. D. U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027 ze zm.), do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne zleceniobiorców stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe tych osób. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami ustawy systemowej.

Następnie w myśl art. 9 ust. 2 ustawy o s.u.s. osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10 u.s.u.s., jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta

ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń, z zastrzeżeniem art. 9 ust. 7 u.s.u.s.

W przypadku zbiegu kilku tytułów ogólnych obowiązuje zasada pierwszeństwa w czasie, co oznacza, iż obowiązek ubezpieczenia istnieje z tego tytułu, który powstał najwcześniej, przy czym możliwa jest zmiana tytułu ubezpieczenia. Już sama treść interpretowanego przepisu, odwołującego się wprost do art. 6 ust.1 pkt. 4 u.s.u.s., nie pozostawia wątpliwości, iż w zbiegu mogą pozostawać dwie lub więcej umowy zlecenia.

Następnie wskazać należy, że zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe określone są w art. 18 ust. 1 u.s.u.s., który stanowi, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a u.s.u.s. stanowi przychód o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10 u.s.u.s. Natomiast art. 18 ust. 3 u.s.u.s. stwarza obowiązek ustalenia podstawy wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1 u.s.u.s. wobec zleceniobiorców, jeżeli w umowie zlecenia określono odpłatność za jej wykonanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 u.s.u.s. ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Artykuł 13 pkt 2 ustawy o s.u.s. stanowi, iż obowiązek ubezpieczeń zleceniobiorcy istnieje od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy. Artykuł 20 ust. 1 cytowanej ustawy wskazuje, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

Artykuł 36 ust. 1, ust. 2 i ust. 4 w/w ustawy stanowi, że każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych w art. 6 ust. 1 pkt 4 należy do płatnika składek. Zgłoszeń, o których mowa w ust. 2 i 3, dokonuje się w terminie 7 dni od daty powstania obowiązku ubezpieczenia.

Z zestawienia powyższych przepisów wynika, iż wobec zleceniobiorców, którzy mają określone kwotowo wynagrodzenie stosuje się przepis art. 18 ust.1 ustawy o s.u.s., który wprost stanowi, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalno-rentowe stanowi przychód. Pojęcie przychodu określone w art. 4 pkt 9 ustawy o s.u.s. obejmuje przychód w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych m. in. z tytułu umowy zlecenia. Tymczasem ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.) w art. 3 ust. 1 jako przychód podlegający opodatkowaniu traktuje całości dochodu bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów. Odnosząc tę definicję do sfery prawa ubezpieczeń należy stwierdzić, iż oskładkowaniu podlega cały przychód osiągany w ramach tego samego tytułu ubezpieczenia (tj. umowy zlecenia) bez względu na ilość zawieranych umów.

W pierwszym rzędzie należy zauważyć, iż w przedmiotowych sprawach mamy do czynienia z sytuacją, w której zainteresowanych łączyły z odwołującą się spółdzielnią dwie umowy zlecenia: jedna na kwotę relatywnie wysoką, druga na symboliczną kwotę 30 zł, przy czym spółdzielnia (z uwagi na daty obu umów, ta na znacznie niższą kwotę datowana była co do zasady na dzień wcześniej niż umowa o świadczenie usług ochrony) odprowadzała składki, kierując się treścią art. 9 ust. 2 ustawy o s.u.s., jedynie od umowy, z tytułu której przysługiwało zleceniobiorcom znacznie niższe wynagrodzenie. Należało zatem rozważyć, czy w istocie wystąpiły przesłanki z art. 9 ust. 2 ustawy o s.u.s. uzasadniające oskładkowanie umowy wcześniejszej, ale na znacznie niższą kwotę, czy też mamy do czynienia z umową pozorną lub niepozorną, ale zmierzającą do obejścia prawa poprzez celowe zaniżenie składek na ubezpieczenie społeczne.

W rozpatrywanej sprawie mamy do czynienia z sytuacją, w której osoby zainteresowane w ogóle nie wykonywały żadnych czynności sprzątających i porządkowych, nie miały żadnych materiałów i środków, by te czynności wykonywać. Zainteresowana H. G. kategorycznie zeznała (a pozostali zainteresowani potwierdzili jej stanowisko), że sprzątaniami na chronionym obiekcie zajmowała się osoba specjalnie do tego zatrudniona, zaś pracownicy ochrony nie mogli w ogóle wykonywać czynności porządkowych.

Niezależnie od powyższego, nawet przyjmując, że zainteresowani wykonywali czynności porządkowe, to mogły one co najwyżej polegać na posprzątaniu po sobie swojego stanowiska pracy i zajmowało to znikomy ułamek czasu spędzanego na wykonywaniu usług ochrony. Usługi sprzątania miałyby charakter całkowicie drugorzędny i wtórny w stosunku do świadczenia usług ochrony, które stanowiły istotę zajęcia zainteresowanych. Czynności te z powodzeniem, z uwagi na ich niewielki zakres, mogły zostać objęte umową zlecenia na świadczenie usług ochrony. Usługi sprzątania sprowadzałyby się w istocie do umycia po sobie szklanek w dyżurce i wytarcia stołu. Trudno przy tym przyjąć, mając na względzie zasady doświadczenia życiowego, że w przypadku pracowników ochrony każdy z nich codziennie, po skończonej zmianie, kompleksowo sprzątałby całe pomieszczenie (okna, drzwi, podłogę) specjalnie do tego przeznaczonymi środkami czystości (których de facto w niniejszej sprawie zainteresowani w ogóle nie otrzymywali). Posprzątanie swojego stanowiska pracy stanowi czynność, która w normalnych warunkach wchodzi w skład zwykłych obowiązków pracownika na danym stanowisku pracy a polegających na pozostawieniu miejsca pracy w porządku zwłaszcza, że usługi ochrony świadczone były w systemie zmianowym, gdzie stanowisko pracy należy przygotować i pozostawić dla zmiennika.

W ocenie Sądu zawieranie przez płatnika składek z datą o jeden dzień wcześniejszą lub w tym samym dniu umów o świadczenie usług sprzątania (które nie istniałyby przecież bez świadczenia usług ochrony, zaś umowy o świadczenie usług ochrony mogłyby się obyć bez usług sprzątania - za wyjątkiem uprzątnięcia stołu czy przestrzeni wokół krzesła) na symboliczne kwoty wynagrodzenia służyło ewidentnie obejściu prawa i zmierzało oskładkowaniu umów na nieporównanie niższe kwoty aniżeli umowy dotyczące ochrony. Zdaniem Sądu podyktowane to było względami ekonomicznymi i wynikało z chęci poczynienia przez spółdzielnię oszczędności w tym zakresie. W ocenie Sądu można byłoby nawet pokusić się o konstatację, iż umowy z symbolicznym wynagrodzeniem (o sprzątanie) były pozorne, bo w istocie pozostawienie po sobie porządku mieściło się w usłudze ochroniarskiej. Nawet jednak, jeżeli przyjąć, iż umowy te były realizowane, to stanowiły oczywiste obejście prawa i jako takie są nieważne, a składka powinna była wówczas zostać odprowadzona od umowy głównej, tj. od umowy o świadczenie usług ochrony, która to usług stanowiła powód zawarcia z zainteresowanymi umów cywilnoprawnych i istotę zadania każdego z zainteresowanych.

Dalej zaznaczyć należy, że w bezwzględnie obowiązujących przepisach dotyczących ubezpieczeń społecznych ograniczenia doznaje akcentowana przez odwołującego zasady swobody umów. Artykuł 9 ust. 2 ustawy o s.u.s. odnosi się do umów co prawda wykonywanych jednocześnie, ale zawieranych niezależnie od siebie, zarówno w sensie rozdzielności praw i obowiązków z danej umowy, jak i w sensie czasowym. Omawiany przepis jako zasadę ustanawia obowiązkowe objęcie ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Kolejną okolicznością przemawiającą za uznaniem zawartych umów o ochronę obiektów i sprzątanie za jeden stosunek zobowiązaniowy jest wykonywanie ich w tym samym miejscu i w tych samych okresach czasu. Nie można w żadnym razie podzielić poglądu odwołującej, iż natura świadczonych czynności w ramach każdej z tych umów jest całkowicie odrębna. Zasady doświadczenia życiowego nakazują bowiem przyjąć, iż w sytuacji zobowiązania się do wykonywania ochrony obiektu oraz do sprzątania w miejscu wykonywania dozoru nie sposób rozdzielić czasowo tych dwóch zakresów czynności. Argument płatnika składek, iż czynności ochrony obiektu i sprzątania należało rozdzielić do dwóch odrębnych umów nie zasługują na aprobatę, gdyż sprowadza istotę zagadnienia do absurdu. Przyjmując zaproponowany przez płatnika składek tok myślenia należałoby uznać, że każdy rodzaj czynności wykonywanych przez zleceniobiorcę, przykładowo w ramach remontu, powinien być objęty odrębną umową.

Przedstawiona wykładnia art. 9 ust. 2 ustawy o s.u.s. znajduje oparcie również w systemowej regule interpretacyjnej. Należy bowiem zauważyć, że stosownie do treści art. 9 ust. 3 w/w ustawy osoba prowadząca kilka rodzajów działalności pozarolniczej jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z jednego wybranego przez siebie rodzaju działalności. Analogicznej regulacji nie przewiduje natomiast art. 9 ust. 2 ustawy o s.u.s., który zezwala na wybór innych niż najwcześniejszy, wszystkich lub wybranych tytułów objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli dana osoba spełnia warunki do objęcia ubezpieczeniami z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust.1 pkt. 2, 4-6 i pkt 10 w/w ustawy. Mając na względzie założenie o racjonalności ustawodawcy należy zatem uznać, iż w odniesieniu do osób spełniających warunki do objęcia ubezpieczeniami z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust.1 pkt.2, 4-6 i pkt 10 cyt. ustawy, w tym z umowy zlecenia, odmiennie niż w przypadku osób prowadzących kilka rodzajów działalności

pozarolniczej, nie ma znaczenia fakt wykonywania kilku rodzajów przedmiotów zlecenia, jeśli są lub powinny być objęte jedną umową zlecenia.

W ramach wykładni systemowej art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie można również pominąć okoliczności, iż zgodnie z treścią przepisu art. 66 ust. 1 pkt.1 lit. e w zw. z art. 82 ust. 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w przypadku, gdy w ramach jednej umowy zlecenia stanowiącej tytuł do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, ubezpieczony uzyskuje więcej niż jeden przychód, składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana od każdego z uzyskanych przychodów odrębnie. Przytoczona regulacja wiążąca obowiązek opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne z każdym z kilku przychodów uzyskiwanych z jednej umowy zlecenia wspiera pogląd, zgodnie z którym również składka na ubezpieczenie emerytalno–rentowe winna być opłacana od wszystkich przychodów z danej umowy zlecenia.

Wskazać należy, że sam fakt zredagowania odrębnych umów nie przesądza o tym, iż rzeczywiście, w sensie prawnym, mamy do czynienia z dwoma stosunkami zobowiązaniowymi. Wniosek ten jest o tyle istotny w realiach przedmiotowej sprawy, że art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uprawnia do wyboru tytułu ubezpieczeń społecznych w sytuacji, gdy są to faktycznie różne tytuły. Rozbicie wykonywanych czynności w tym samym miejscu, czasie i na rzecz tego samego podmiotu na dwie umowy zlecenia nie może być traktowane inaczej pozoracją zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego umożliwiającą, na zasadzie art. 9 ust. 2 ustawy o s.u.s., wybór tylko jednego z tytułów, a w konsekwencji przyjęcie do podstawy wymiaru składek przychodu w niższej wysokości.

Działanie płatnika składek polegające na zawieraniu dwóch umów zlecenia w efekcie doprowadziło także do pokrzywdzenia samych zainteresowanych. Zaniżona została podstawa wymiaru świadczeń, zasiłku chorobowego czy ewentualnie świadczenia przedemerytalnego lub innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Do zainteresowanych nie należał wybór umowy, od której należało odprowadzić składki na ubezpieczenie społeczne, bowiem to odwołująca w zredagowanej umowie zawarła zastrzeżenie, że to od umowy przewidującej radykalnie niższe wynagrodzenie będzie odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne. Zainteresowany H. C. sam zresztą zeznał, że umowy zlecenia podpisał w tym samym dniu, a w chwili ich podpisywania miejsca do wypełnienia danymi były puste i zostały wypełnione przez płatnika dopiero po podpisaniu umów (daty umów to 7 grudnia 2012 r. i 8 grudnia 2012 r.). Powyższe świadczy o tym, że zamiarem płatnika była stworzenie swoistej fikcji, że umowa z wynagrodzeniem w niższej kwocie została zawarta wcześniej niżli umowa z wyższym wynagrodzeniem.

Zdaniem Sądu Okręgowego pozwany organ rentowy prawidłowo ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne oraz na ubezpieczenie zdrowotne od zsumowanych kwot wynagrodzenia otrzymywanych przez w/w zainteresowanych z tytułu dwóch umów zlecenia. Fakt swoistego rozbicia usług świadczonych przez zainteresowanych na czynności wykonywanych z zakresu ochrony i czynności porządkowych miało na celu, jak prawidłowo wykazał to organ rentowy w skarżonych decyzjach, deklarowanie składek na ubezpieczenia społeczne tylko od części przychodu uzyskanego przez zainteresowanych.

Mając na uwadze powyższe okoliczności orzeczono jak w sentencji wyroku w myśl art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

SSO Ewa Milczarek